

Nr 79

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av 24 kap. 3 § kyrkolagen, m. m.; given Stockholms slott den 22 februari 1957.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om upphävande av 24 kap. 3 § kyrkolagen samt
- 2) lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 13 § 1 mom. lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel.

GUSTAF ADOLF

Ivar Persson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Med anledning av de vid 1956 års riksdag fattade besluten om en skolstyrelserreform föreslås i propositionen vissa följdändringar i kyrklig lagstiftning. Sålunda föreslås upphävande av kyrkolagens bestämmelser om skyldighet för biskop att ha uppsikt över gymnasier och skolor m. m. Vidare föreslås beträffande lagen om domkapitel bland annat, att den i lagen intagna hänvisningen till särskilda bestämmelser om domkapitels befattning med skolväsendet skall utgå samt att det ej längre skall krävas, att en ledamot i domkapitlet äger särskild sakkunskap på folkundervisnings område.

Lagändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1958, samtidigt med att skolstyrelserformen genomföres.

Förslag
till
Lag
om upphävande av 24 kap. 3 § kyrkolagen

Härigenom förordnas, att 24 kap. 3 § kyrkolagen skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1958.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 13 § 1 mom. lagen
den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel**

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. och 13 § 1 mom. lagen den 13 november 1936 om domkapitel¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)***2 §.**

1 mom. Domkapitel i stift består av följande ledamöter, nämligen:

biskopen såsom preses;

domprosten eller, där domprost ej finnes, en av Konungen för sex år i sänder bland stiftets kyrkoherdar förordnad ledamot såsom vice preses;

en av stiftets präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i stiftet;

en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som äger särskild sakkunskap på folkundervisningens område;

ävensom, i stift varest teologisk fakultet finnes, två av fakulteten inom denna valda professorer.

13 §.

1 mom. Domkapitel åligger att taga noggrann kännedom om stiftets förhållanden samt verksamt beflita

*(Föreslagen lydelse)***2 §.**

1 mom. Domkapitel består av följande ledamöter, nämligen:

biskopen såsom preses;

domprosten eller, där domprost ej finnes, en av Konungen för sex år i sänder bland stiftets kyrkoherdar förordnad ledamot såsom vice preses;

en av stiftets präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i stiftet;

en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

två av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnade, i allmänna värv förfarna lekmän;

ävensom, i stift varest teologisk fakultet finnes, två av fakulteten inom denna valda professorer.

13 §.

1 mom. Domkapitel åligger att taga noggrann kännedom om stiftets förhållanden samt verksamt beflita

¹ Senaste lydelse av 13 § 1 mom., se 1948:490; beträffande 2 § 1 mom. jfr 1942:157.

(Gällande lydelse)

sig om det kyrkliga livets vård och förkovran. Det skall genom erforderliga åtgärder tillgodose församlingarnas behov *samt* befrämja den kristna kärleksverksamheten och ungdomsvården inom stiftet. Vid fullgörandet av dessa uppgifter bör domkapitlet jämväl låta sig angeläget vara att, där så lämpligen kan ske, samarbeta med frivilliga organisationer för främjande av kyrklig och religiös verksamhet. Domkapitlet tillkommer vidare att hålla hand däröver, att stadgad kyrklig ordning iakttages, att hava inseende över prästerskapets ämbetsförvaltning och leverne ävensom att i övrigt fullgöra de särskilda åligganden med avseende å stiftets kyrkliga angelägenheter, som enligt vad därom i lag eller eljest är stadgat ankomma på domkapitel.

Om domkapitels befattning med undervisningsväsendet är särskilt stadgat.

(Föreslagen lydelse)

sig om det kyrkliga livets vård och förkovran. Det skall genom erforderliga åtgärder tillgodose församlingarnas behov *ävensom* befrämja den kristna kärleksverksamheten och ungdomsvården *samt barnens kristna fostran* inom stiftet. Vid fullgörandet av dessa uppgifter bör domkapitlet jämväl låta sig angeläget vara att, där så lämpligen kan ske, samarbeta med frivilliga organisationer för främjande av kyrklig och religiös verksamhet. Domkapitlet tillkommer vidare att hålla hand däröver, att stadgad kyrklig ordning iakttages, att hava inseende över prästerskapets ämbetsförvaltning och leverne ävensom att i övrigt fullgöra de särskilda åligganden med avseende å stiftets kyrkliga angelägenheter, som enligt vad därom i lag eller eljest är stadgat ankomma på domkapitel.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1958.

Den som vid lagens ikraftträdande är av Konungen förordnad till ledamot eller suppleant i domkapitel skall, utan hinder av vad i 2 § 1 mom. i dess nya lydelse stadgas, anses behörig att alltjämt innehava dylikt förordnande.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, fråga om *vissa ytterligare lagstiftningsåtgärder i anledning av skolstyrelsereforen* och anför därvid följande.

Inledning

På grundval av 1951 års skolstyrelseutrednings slutbetänkande (SOU 1955: 31) har Kungl. Maj:t i propositionen 1956: 182 framlagt förslag till ny skolstyrelselagstiftning samt till en genomgripande reform av skolväsendets fackliga ledning på det lokala planet och av skolväsendets regionala ledning. Dessa förslag har i allt väsentligt godtagits av 1956 års riksdag vid dess höstsession (KSU: 1; Rskr 420).

Som föredragande i ärendet framhöll jag (prop. s. 279), att ett genomförande av de förordade reformförslagen påkallar ändringar i viss annan lagstiftning. Jag nämnde därvid särskilt ändringar av formell natur i lagen om domkapitel. Under hänvisning till att en sådan lagstiftningsåtgärd kräver kyrkomötets medverkan anförde jag, att förslag i denna del torde få anstå till år 1957, då kyrkomöte torde komma att hållas. Vidare framhöll jag, att samtidigt torde få upptagas vissa frågor rörande det fåtal skoldistrikt, å vars folk- och fortsättningsskoleväsende bestämmelserna i lagen den 30 juni 1930 om församlingsstyrelse i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse alltjämt är tillämpliga.

De sålunda antydda spörsmålen har närmare behandlats i en inom ecklesiastikdepartementet upprättad, den 26 oktober 1956 dagtecknad *promemoria angående vissa ytterligare lagstiftningsfrågor i anledning av skolstyrelsereforen*. Vid promemorian har fogats förslag till lag om upphävande av 24 kap. 3 § kyrkolagen och till lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 13 § 1 mom. lagen den 13 november 1936 (nr 567)

om domkapitel. Beträffande församlingsstyrelselagstiftningen och de kvarvarande kyrkliga skoldistrikten lämnas i promemorian en redogörelse för frågans läge. Särskilt behandlas spørsmålet om ordningen för kommunalbesvär i skolärenden från kyrkliga skoldistrikt. Under hänvisning till sambandet med församlingsstyrelsekommitténs pågående arbete anföres i promemorian, att det synes lämpligast att avvakta kommitténs förslag och att proposition i ämnet bör få anstå till 1958 års riksdag.

Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av kammarkollegiet, skolöverstyrelsen, samtliga domkapitel, länsstyrelserna i Kronobergs, Örebro, Värmlands, Kopparbergs och Västmanlands län, församlingsstyrelsekommittén, Svenska stadsförbundet, Svenska pastoratens riksförbund och Svenska prästförbundet; dock har yttrandet från prästförbundet avsett endast frågorna om kyrkolagen och lagen om domkapitel samt yttrandet från församlingsstyrelsekommittén endast frågan om församlingsstyrelselagstiftningen och de kvarvarande kyrkliga skoldistrikten. Vid länsstyrelsernas remissvar har fogats i sistnämnda fråga avgivna yttranden från skolråden i flertalet kyrkliga skoldistrikt och från vissa statens folk-skolinspektörer.

Tillfälle att avge yttrande har därjämte beretts Svenska landskommunernas förbund, men yttrande från förbundet har icke inkommit.

Vid remissbehandlingen har de i promemorian framlagda förslagen rörande kyrkolagen och domkapitelslagen väckt delade meningar och i flera hänseenden mött kritik, särskilt från de kyrkliga remissinstansernas sida. Däremot har promemorian i vad den rör de kyrkliga skoldistrikten lämnats helt utan erinran.

Jag anhåller nu att få ta upp frågorna om ändring i kyrkolagen och domkapitelslagen till närmare behandling. Frågan rörande församlingsstyrelselagstiftningen och de kyrkliga skoldistrikten torde, såsom föreslagits i promemorian, få behandlas i ett senare sammanhang.

Gällande bestämmelser

Kyrkolagen av år 1686 (*KL*) stadgar i 24 kap. 3 § följande.

Biskoparna skola ock hava uppsikt med gymnasier och skolor så ock ungdomens upptuktelse efter skolordningen, uti vilken ingen må egenvilligt göra någon ändring. De skola ock se på lektorer och skolmästare, med vad flit, åhåga och nytta de sina ämbeten förrätta [avskaffa dem, som äro därtill oskickliga och försumliga och inga andra därtill befordra, än dem de förvisso känna och veta vara ungdomen nyttiga].

De uppgifter som genom detta stadgande ålagts biskoparna har väl tidigare haft stor betydelse men har numera till följd av skolväsendets sekularisering förlorat mycket av sitt innehåll. Den inom klammer satta

delen av paragrafen torde icke vara formellt upphävd men har helt satts ur kraft genom senare lagstiftning och praxis.

Vad läroverken beträffar torde biskopens befattning med dem i praxis vara begränsad till de åligganden som följer av att biskopen enligt § 199 läroverksstadgan¹ är *eforus* över läroverken inom stiftet. I denna egenskap åligger det honom särskilt att ha uppsikt över det sätt, på vilket kristendomsundervisningen handhas (§ 200). Vid tillsättning av lärartjänst, vari kristendomskunskap ingår som ämne, skall *eforus* beredas tillfälle att avge yttrande (§ 181 mom. 1, § 183 mom. 1). Vidare har *eforus* att på förslag av rektor bestämma tid för termins början och slut samt tid för årsavslutning (§ 201). *Eforus* skall också utse vittnen för studentexamen och i mån av tid närvara vid årsavslutningar och examina (§ 202). För läroverk utom stiftsstadgan skall *eforus* förordna en *inspektor*. Till denne kan *eforus* delegera sina befogenheter och åligganden (§ 203)². I Stockholm utgör direktionen över Stockholms stads undervisningsverk *eforalstyrelse* för läroverken (§ 206). Biskopen i Stockholms stift är *vice* ordförande i direktionen, och i denna ingår därjämte bland annat en av domkapitlet i stiftet utsedd präst.

Det förtjänar framhållas, att det i gällande administrativa författningar rörande högre kommunala skolor, högre tekniska läroverk, handelsgymnasier och yrkesskolor icke finns några bestämmelser om uppsikt av biskop och att någon sådan uppsikt över dessa skolformer ej heller lär förekomma.

På folkskoleväsendets område är förhållandena i viss mån annorlunda. Enligt § 65 folkskolestadgan åligger det biskopen och domkapitlet i varje stift att ha »sorgfälligt uppsikt över anstalterna för folkundervisning samt vaka över deras ledning och utveckling till uppfyllande av deras viktiga bestämmelser». Domkapitlet har sedan folkskolans tillkomst haft och har i princip alltjämt ställningen som en den lokala skolstyrelsen överordnad instans med viktiga uppgifter i fråga om ledningen av och kontrollen över folkskoleväsendet. Bortsett från den befattning med folkskoleärendenas handläggning, som följer av biskopens ställning som preses i domkapitlet, torde emellertid biskopens uppsikt över folkskolorna numera sakna praktisk betydelse. Den direkta statsuppsikten och kontrollen över folkskoleväsendet utövas i stället av folkskolinspektionen. Det bör dock anmärkas, att biskoparna i samband med sina visitationer i församlingarna vanligen besöker folkskolorna.

En översikt över de viktigaste av de folkskoleärenden, med vilka domkapitlet har att taga befattning, har lämnats i skolstyrelseutredningens betänkande (s. 181 ff). Såsom framgår av vad där anförts finns bestäm-

¹ Beträffande senaste lydelse av här åberopade författningsrum i läroverksstadgan, se SFS 1954: 650.

² Det bör anmärkas, att *eforus* och *inspektor* även utöver vad här angivits har vissa befogenheter. Se exempelvis §§ 161 och 163.

melser om domkapitlens funktioner meddelade icke endast i folkskolestadgan utan i ett flertal andra författningar.

Lagen den 13 november 1936 om domkapitel (*DkL*) innehåller i fråga om domkapitlens befattning med undervisningsväsendet endast en allmän hänvisning till vad som är särskilt stadgat (13 § 1 mom. andra stycket). Domkapitlens uppgifter inom skolväsendet avspeglas emellertid också i ett annat hänseende, nämligen i reglerna om domkapitlens sammansättning. Enligt 2 § 1 mom. *DkL* skall i domkapitel ingå en av Kungl. Maj:t efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som äger särskild sakkunskap på folkundervisningens område. Denne kan vara antingen lekman eller präst. Utom biskopen som självskriven preses och domprosten som självskriven vice preses ingår i övrigt en av stiftets präster vald präst, en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman, som ådagalagtnit och insikt i det kyrkliga församlinglivet, samt en av Kungl. Maj:t efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman. I Visby stift, där det ej finns någon domprost, förordnar Kungl. Maj:t för sex år en av stiftets kyrkoherdar till vice preses. I Uppsala och Lund ingår slutligen i domkapitlet två av de teologiska fakulteterna inom sig valda professorer. Sammanlagda antalet ledamöter blir alltså där åtta och i övriga stift sex. Vid handläggning av vissa ärenden har dessutom stiftssekreteraren säte och stämma i domkapitlet. — För förordnad eller vald ledamot utses suppleant. Beträffande ordningen för suppleanternas tillsättande samt behörighet att vara suppleant gäller detsamma som i fråga om motsvarande ledamöter (2 § 3 mom.). — Domkapitel är beslutfört, när minst fem ledamöter är tillstädes. Dock kan beslut också fattas av fyra närvarande ledamöter, om de alla är ense (17 §).

Promemorian

I promemorian erinras till en början om de i propositionen 1956:182 framlagda — numera även av riksdagen antagna — förslagen, att domkapitlens befattning med skolväsendet i princip skall upphöra, att det i stället skall inrättas särskilda mellaninstanser på skolans område, s. k. länskolnämnder, samt att eforus- och inspektorsinstitutionerna skall avskaffas. Med den sålunda föreslagna ordningen skulle det, enligt promemorian, icke låta sig väl förena att ha kvar de redan tidigare föräldrade bestämmelserna i 24 kap. 3 § *KL*; dessa bestämmelser torde därför nu böra helt upphävas.

Det anföres i promemorian vidare.

Även om på detta sätt stadgandena om biskoparnas skyldighet att hålla uppsikt över skolorna försvinner och handläggningen av löpande skolärenden flyttas bort från domkapitlen, torde biskopar och domkapitel

komma att ha kvar ett intresse för skolornas verksamhet, exempelvis i fråga om kristendomsundervisningen och i fråga om kantorstjänsterna. Här bör förutsättningar föreligga för ett samarbete med skolmyndigheterna. Det kan framhållas, att i 8 § andra stycket förslaget till skolstyrelselag intagits en föreskrift om att skolstyrelsen bör samarbeta med myndigheter och andra, vilkas verksamhet berör styrelsens. Vidare är det självklart att de nya länskolnämnderna liksom andra statliga myndigheter skall ha att samarbeta med domkapitlen i frågor av gemensamt intresse.

Vad DkL beträffar framhålls i promemorian, att skolärendenas överförande från domkapitlen till andra myndigheter torde böra föranleda, att 13 § 1 mom. andra stycket upphäves, samt att det — även om domkapitlen kommer att ha kvar ett intresse för skolornas verksamhet — knappast torde vara befogat att bibehålla den i 2 § 1 mom. intagna föreskriften, enligt vilken en ledamot skall äga särskild sakkunskap på folkundervisningens område.

I sistnämnda hänseende anmärkes i promemorian, att införandet av en skolsakkunnig ledamot var en omstridd fråga redan vid DkL:s tillkomst. Varken enligt det sakkunnigförslag, som låg till grund för lagstiftningen,¹ eller enligt propositionen med förslag till DkL² skulle domkapitlen ha några ledamöter, som särskilt representerade sakkunskap på skolans område; däremot skulle vid varje domkapitel såsom föredragande i skolärenden vara förordnad en person med anställning i folkundervisningens tjänst. Som skäl för denna ordning åberopades i propositionen bland annat, att förslag tid efter annan framkommit om folkskoleärendenas överflyttande till särskilda mellaninstanser och att det vid dylikt förhållande vore påkallat, att skolärendenas behandling i de nya domkapitlen ordnades så, att deras överförande till annan myndighet framdeles kunde ske »utan något mera kännbart ingrepp i kapitlens organisation». — Vid ärendets riksdagsbehandling fann emellertid första lagutskottet, att så länge domkapitlen i samma utsträckning som då hade att handlägga ärenden angående folkundervisningsväsendet, borde sakkunskapen och erfarenheten på detta område representeras av en ledamot i kapitlet. Utskottet föreslog därför, att i domkapitlen skulle ingå en av Kungl. Maj:t förordnad ledamot med särskild sakkunskap på folkundervisningens område. Så blev också riksdagens beslut. — När lagförslaget sedermera i det av riksdagen antagna skicket förelades 1936 års kyrkomöte, framhöll kyrkolagsutskottet att det, så länge domkapitlen intoge ställningen som mellaninstans i folkskoleärenden, vore av stor vikt, att domkapitlet verkligen sattes i stånd att på ett sakkunnigt sätt fullgöra denna uppgift. Utskottet uttalade därför sin tillfredsställelse över anordningen med en särskild skolsakkunnig ledamot i domkapitlen.

Av vad sålunda anförts får det enligt promemorian anses framgå, att man redan vid DkL:s tillkomst förutsåg, att inrättandet av särskilda mellaninstanser på skolväsendets område skulle komma att aktualisera frågan om en ändring av domkapitlens sammansättning. När denna fråga

¹ SOU 1935: 31.

² Prop. 1936: 41.

nu skall prövas, framstår det alltjämt som önskvärt att undvika »något mera kännbart ingrepp i kapitlens organisation». Uppenbart är då — fortfarande enligt promemorian — att antalet ledamöter i domkapitlet ej bör ändras. I 1936 års proposition framhölls det som lämpligt, att av domkapitlet i normalfallen sex ordinarie ledamöter två är självskrivna, två utses genom val och två förordnas av Kungl. Maj:t. Denna ordning torde alltjämt böra bibehållas.

Det heter i promemorian vidare.

Av de ledamöter Kungl. Maj:t förordnar skall, som förut nämnts, den ene vara en i allmänna värv förfaren lekman och den andre vara skolsakkunnig. Till skolsakkunniga ledamöter har som regel förordnats lekmän. Bland den nuvarande uppsättningen skolsakkunniga ledamöter återfinns endast två präster; ingen av dessa innehar prästerlig befattning utan båda är rektorer. Flertalet skolsakkunniga utgöres för övrigt av rektorer och folkskolinspektörer. Av suppleanterna för de skolsakkunniga ledamöterna är ingen präst. Det förtjänar framhållas, att flera av de såsom förfarna i allmänna värv förordnade lekmannaledamöterna representerar sakkunskap på skolväsendets område.

Enligt promemorian skulle nu den lämpligaste och närmast till hands liggande lösningen vara att beträffande båda de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna uppställa kravet att de skall vara i allmänna värv förfarna lekmän. Därmed skulle domkapitlets sammansättning icke behöva undergå någon mera väsentlig förändring. Uppdelningen på tre präster och tre lekmannaledamöter skulle fastslås i lagen, men denna uppdelning överensstämmer ju med vad som redan varit regel i praxis. Praktisk lekmannerfarenhet som vunnits i allmänna värv på skolans område skulle fortfarande kunna grunda behörighet för ledamotskap i domkapitel. Samtidigt skulle emellertid öppnas möjligheter till en friare rekrytering med hänsyn till domkapitlets behov av praktisk sakkunskap även på andra områden.

I promemorian framhålles slutligen, att det genom en övergångsbestämelse torde böra ordnas så, att den som vid lagändringens ikraftträdande är av Kungl. Maj:t förordnad till ledamot eller suppleant i domkapitel skall kunna fortsätta med sitt uppdrag, även om han icke uppfyller de nya kompetenskraven. Detta kan väntas få praktisk betydelse endast beträffande skolsakkunnig, som är präst.

Remissyttranden

Det i promemorian gjorda uttalandet att det icke skulle låta sig väl förena med den nya ordningen att ha kvar de nuvarande bestämmelserna i 24 kap. 3 § KL har av remissmyndigheterna i allmänhet bekräftats eller lämnats utan erinran. Endast *styrelsen för Svenska pastoratens riksförbund* föreslår, att lagrummet skall få kvarstå oförändrat.

Styrelsen anför bland annat.

Visserligen är detta lagrums ordalydelse föråldrad; i sin senare del är det satt ur kraft genom lagstiftning och rättspraxis. Men detta är fallet också med många andra stadganden i kyrkolagen, vilka numera icke tillämpas efter sin lydelse utan tolkas under beaktande av rättsutvecklingen. Någon särskild anledning att upphäva just denna paragraf — — — synes icke föreligga.

Positivt inställda till förslaget att helt upphäva 24 kap. 3 § KL är skolöverstyrelsen, länsstyrelserna i Kronobergs, Örebro, Värmlands, Kopparbergs och Västmanlands län samt styrelsen för Svenska stadsförbundet.

Kammarkollegiet finner icke något att erinra mot att stadgandet upphäves men anser det vara av vikt, att biskopen blir bibehållen vid sin rätt och skyldighet att utöva uppsikt över kristendomsundervisningen i skolorna och att han sålunda, bland annat, blir i tillfälle att hos skolmyndigheterna göra de framställningar rörande denna undervisning, vartill omständigheterna må föranleda. Vidare är det enligt kollegiets mening angeläget, att samråd äger rum mellan biskop och domkapitel, å ena sidan, samt skolmyndigheterna (skolstyrelser och länskolnämnder), å den andra, i mera betydelsefulla frågor rörande skolväsendet, då dessa frågor berör området för biskopens och domkapitlets verksamhet. Det synes kollegiet ej vara tillfyllest att konstatera att förutsättningar föreligger för ett samarbete med skolmyndigheterna. Det bör skapas garanti för att ett sådant samarbete verkligen kommer till stånd. Enligt kollegiets mening är det därför påkallat, att den rätt och skyldighet, som bör tillkomma biskop och domkapitel, inskrives i den nya skolstyrelselagen eller annan författning.

Domkapitlet i Visby förordar, att 24 kap. 3 § KL skall upphöra att gälla, men uppställer därvid som förutsättning att bestämmelser meddelas som möjliggör bevarandet i någon form av inspektorsinstitutionen och som bereder möjlighet för biskop att i samband med visitation anordna barn-gudstjänst för skoleleverna på skoltid.

Ej heller Karlstads domkapitel har någon erinran mot att 24 kap. 3 § KL upphäves. Domkapitlet hänvisar emellertid till biskoparnas skolbesök i samband med visitationer och gör gällande, att den enda rättsliga grunden härför är just nämnda stadgande. Med hänsyn härtill och då det är angeläget att besöken kan fortsätta, bör enligt domkapitlets mening i den nya kyrkolag, som i en framtid kan komma att ersätta den nuvarande, intagas en bestämmelse som gör det möjligt för biskop att vid visitation få en inblick i skolväsendets tillstånd och utveckling.

Linköpings domkapitel finner det icke tillfredsställande, att samarbetet mellan biskop och domkapitel, å ena, samt skolmyndigheterna, å andra sidan, efter upphävandet av 24 kap. 3 § KL skulle sakna laglig reglering. Eftersom domkapitlet ansett sig kunna utgå från att ett förslag till omredigering av det nuvarande stadgandet icke skulle vinna statsmakternas

gehör, har domkapitlet ansett sig böra överväga huruvida icke på annat sätt och i annan form en reglering av samarbetet kunde åstadkommas. Domkapitlet riktar uppmärksamheten på den i 13 § 1 mom. första stycket andra punkten DkL intagna bestämmelsen om domkapitlets åligganden att tillgodose församlingarnas behov samt befrämja den kristna kärleksverksamheten och ungdomsvården inom stiftet; och domkapitlet föreslår nu, att detta stadgande får följande ändrade lydelse.

Det (domkapitlet) skall genom erforderliga åtgärder tillgodose församlingarnas behov samt befrämja den kristna kärleksverksamheten, ungdomens vård och barnens kristna fostran och undervisning inom stiftet.

Samtidigt framhåller domkapitlet önskvärdheten av att i domkapitelslagen eller annorstädes biskopens rätt att vid visitationsbesök i församlingarna komma i förbindelse med barnen och ungdomen i skolorna garanteras. Det måste enligt domkapitlets mening uttryckligen fastslås att biskopen äger rätt att inbjuda skolornas elever till gemensam andakt eller samtal i andliga frågor och att barnen icke hindras att hörsamma denna inbjudan.

På liknande sätt uttalar sig *Svenska prästförbundet*.

Frågan om biskoparnas skolbesök i samband med visitationerna har överhuvudtaget tillmätts den största vikt i domkapitlens remissyttranden, och flertalet domkapitel föreslår, att 24 kap. 3 § KL skall erhålla ny lydelse, som tryggar denna kontakt mellan biskoparna och skolorna.

Uppsala domkapitel anför, att upphävandet av nämnda stadgande i KL skulle innebära, att det sista legala bandet mellan kyrkans ledning i stiftet och skolväsendet avskäres, samt tillägger bland annat följande.

Det har ju i alla stift, utom Stockholms, varit vanligt, att i visitationsprogrammen ingått besök i folkskolorna och oftast någon gemensam skolgudstjänst. Visserligen kan väl sådant tänkas jämväl i fortsättningen förekomma men endast i den mån, som de lokala skolstyrelserna är villiga att acceptera detta. Även om nämnda tredje paragrafs utformning är obsolet, finns dock en ganska fast tradition för denna kontakt mellan biskoparna och skolorna, vilken av skolmyndigheter och allmänhet synbarligen värdesatts. Denna fasta tradition och kontakt synes jämväl i fortsättningen böra tryggas genom det skydd, som ett författningsuttalande innebär. — — — Konfirmationsundervisningen sker redan nu och kommer väl även i fortsättningen att bedrivas i nära anslutning till folkskolans arbete. De sista årens konfirmander inbjuds till den högmässogudstjänst, som utgör en biskopsvisitations höjdpunkt, eller till en annan särskilt anordnad gudstjänst under visitationen, och samtal äger därvid rum mellan biskopen och konfirmanderna, som i regel rätt allmänt hörsammar inbjudan. Detta inslag i en biskopsvisitation betraktas såsom värdefullt och synes av besöksfrekvensen att döma alltfört omfattas med stort intresse från allmänhetens sida.

Domkapitlet yrkar på dessa skäl, att nu gällande formulering i 24 kap. 3 § KL ersättes med ett stadgande av följande innehåll.

Det åligger biskopen att vaka över kyrkans ungdomsvård samt barnens och ungdomens kristna fostran. Han bör vid sina visitationer taga kännedom om skolornas undervisning i kristendom samt där så befinnes lämpligt anordna särskilda barn- och ungdomsgudstjänster.

Samma yrkande framföres — på liknande grunder — av *domkapitlen i Västerås och Växjö*. Sistnämnda domkapitel understryker därvid, att en biskops skolbesök i samband med visitation icke blir ett utövande av uppsikt utan i stället en naturlig form för anknytning mellan skola och kyrka.

I huvudsak samma förslag som det av Uppsala domkapitel framlagda återkommer också i remissyttrandena från *domkapitlen i Skara, Lund, Göteborg, Härnösand och Luleå*. *Domkapitlet i Göteborg* betonar bland annat, att biskopens uppgift att övervaka och leda kyrkans fostrande gärning bland barn och ungdom på något sätt måste komma till uttryck i kyrkolag. I samma riktning uttalar sig *domkapitlet i Härnösand*. Detta domkapitel anmärker vidare, att ett kyrkolagsstadgande sådant som det nu föreslagna endast skulle bygga på hittillsvarande praxis och för sin tillämpning vara beroende av vederbörande skolmyndigheters medgivande.

Stockholms domkapitel vill att bestämmelsen i 24 kap. 3 § KL skall utbytas mot ett stadgande i mera tidsenlig form.

Strängnäs domkapitel föreslår, att i kyrkolagen införes en bestämmelse om att biskoparna alltjämt skall ha rätt att besöka gymnasier och skolor och där åhöra undervisningen.

I detta sammanhang må slutligen anmärkas, att *Uppsala och Västerås domkapitel* båda yrkar, att kyrkomötet lämnas tillfälle att ta ställning till förevarande kyrkolagsfråga, innan riksdagen fattar beslut i ämnet.

Vad härefter angår frågan om ändringar i DkL, har förslaget att upphäva 13 § 1 mom. andra stycket godtagits av det stora flertalet remissinstanser. Avvikande mening har uttalats endast av *kammarkollegiet*. Kollegiets inställning på denna punkt sammanhänger med att kollegiet, som förut nämnts, anser att domkapitlets befattning med skolväsendet fortfarande bör vara författningsmässigt reglerad, genom en bestämmelse i den nya skolstyrelselagen eller annorstädes.

Som också tidigare nämnts föreslår *Linköpings domkapitel* viss ändring i 13 § 1 mom. första stycket DkL.

Frågan om ändring i domkapitlens sammansättning har väckt mycket delade meningar. Inom flera domkapitel har två eller flera uppfattningar stått mot varandra.

Några röster har höjts för bibehållande av den nuvarande ordningen med en särskild skolsakkunnig ledamot. Sälunda ifrågasätter *kammarkollegiet*, om tillräckliga skäl föreligger för en ändring. Mera bestämt uttalar sig *två ledamöter av Uppsala domkapitel*; de anser det betydelsefullt att en skolsakkunnig ledamot ingår i domkapitlen, eftersom dessa även framgent bör allsidigt vårda förbindelserna mellan kyrka och skola. I *Visby dom-*

kapitel har enighet rått om att den skolsakkunnige ledamoten bör bibehållas; flertalet av kapitlets ledamöter (4 st) anser emellertid, att dessutom stiftssekreteraren bör ingå som självskriven ledamot av kapitlet.

Det i promemorian framlagda förslaget att den skolsakkunnige ledamoten skall ersättas med ytterligare en i allmänna värv förfaren lekman har oreserverat godtagits av *skolöverstyrelsen, de fem i ärendet hörda länsstyrelserna, två ledamöter av Uppsala domkapitel, tre ledamöter av Karlstads domkapitel* samt *styrelsen för Svenska stadsförbundet*.

Lunds domkapitel ansluter sig i huvudsak till promemorians linje men anser, att en av de i allmänna värv förfarna ledamöterna bör kunna vara präst.

Luleå domkapitel finner det önskvärt att beträffande domkapitlets sammansättning så mycket som möjligt anknyta till nuvarande praxis. Detta anser domkapitlet bäst kunna ske, om den andre av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten icke blott vore i allmänna värv förfaren utan kunde utgöra en domkapitlets kontaktman med samhällets allmänna bildningssträvanden och kulturliv.

Liknande inställning har en *minoritet i Härnösands domkapitel* (biskopen + 1 ledamot), som förklarar sig kunna tillstyrka promemorians förslag endast under förutsättning att den betydelsefulla förbindelsen mellan kyrkan och kulturlivet markeras genom kravet att den ene av de i allmänna värv förfarna lekmännen skall äga särskild förtrogenhet med kultur och bildning.

Göteborgs domkapitel tänker sig två alternativ, som kapitlet var för sig kan tillstyrka, nämligen *antingen* att stiftssekreteraren ingår i kapitlet som ordinarie ledamot *eller* att däri ingår en av Kungl. Maj:t förordnad lekman med särskild sakkunskap av betydelse för främjande av det kyrkliga livet inom stiftet. Det senare alternativet skulle ge möjlighet att i domkapitlet placera en erfaren jurist, en person med särskild sakkunskap exempelvis på kyrkomusikens område, inom den kyrkligt kommunala förvaltningen, i fråga om kyrkobyggnadsfrågor m. m. eller som visat framstående förtjänster inom församlingsvården, ungdomsvården, diakonien eller annat kyrkligt arbetsområde.

Ett flertal domkapitel uttalar sig bestämt för alternativet med stiftssekreteraren som självskriven ledamot i kapitlet. Hit hör *majoriteten i Uppsala domkapitel* (ärkebiskopen + 3 ledamöter), *domkapitlen i Linköping, Västerås, Skara och Värjö* samt *majoriteten i Karlstads domkapitel* (biskopen + 2 ledamöter). Som förut nämnts hör till denna grupp även *majoriteten i Visby domkapitel* (4 ledamöter).

Uppsala domkapitel har i majoritetsyttrandet särskilt utförligt motiverat sin ståndpunkt. Där lämnas först en redogörelse för frågans tidigare behandling och framhålles, att riksdagen år 1936 godtagit uttalandet, att stiftssekreterarens ledamotskap vore erforderligt endast i rättegångsmål

(numera disciplinmål), vilka för sin handläggning krävde särskild juridisk skolning och erfarenhet. Det heter vidare bland annat.

Det förhåller sig emellertid så, att åtskilliga andra kategorier av ärenden ställer samma krav. Det rätta avgörandet av kyrkligt kommunala besvärsmål, kyrkobokföringsmål, avlöningsfrågor och dylikt kan för den enskilde vara av ingripande betydelse. Det bör vidare erinras om att domkapitlen och stiftsnämnderna i och med de åren 1950 och 1951 genomförda kyrkomusiker- och prästlönereformerna fått sig ytterligare maktpåliggande och ansvarsfulla arbetsuppgifter pålagda. Den förestående pastoratsindelningsreformen slutligen nödvändiggör säkerligen förflyttningsskyldighet för prästerskapet och även prästmans försättande i disponibilitet ifrågasättes, ett spörsmål, som antagligen ofta också kommer att inbegripa tillämpning av stadgandena om skyldighet för vederbörande att underkasta sig läkarundersökning. Det är ofrånkomligt, att ansvaret för det rätta handhavandet av domkapitelsorganisationen med så vittgående administrativa befogenheter i stor utsträckning åvilar stiftssekreteraren. Det synes under sådana förhållanden oriktigt, att stiftssekreteraren icke såsom ledamot får dela ansvaret för domkapitlets beslut.

Slutligen åberopas, att länsbostadsdirektörer och lantbruksdirektörer, tjänstemän med i huvudsak samma åligganden som stiftssekreteraren, är självskrivna ledamöter i länsbostadsnämnder respektive lantbruksnämnder.

Skulle förslaget om stiftssekreterarens ledamotskap icke bifallas, anser sig *Linköpings domkapitel* kunna godkänna det i promemorian framlagda förslaget. *Skara domkapitel* däremot förordar i andra hand den lösningen, att antalet lekmän, valda av ombud för pastoraten i stiftet, utökas till två i varje domkapitel.

Sistnämnda lösning rekommenderas av flera remissinstanser. Bland förespråkarna för denna mening märks *domkapitlen i Strängnäs* och *Stockholm*, *majoriteten i Härnösands domkapitel* (4 ledamöter) samt *Svenska prästförbundet* och *styrelsen för Svenska pastoratens riksförbund*.

Strängnäs domkapitel åberopar, att tillkomsten av ytterligare en pastoratsvald lekmanaledamot skulle stärka domkapitlets förankring i och kontakt med stiftets församlingar.

Majoriteten i Härnösands domkapitel håller före, att intresset av tillgång till erfarenhet i allmänna värv är tillräckligt tillgodosett genom en av Konungen förordnad ledamot, att stiftssekreteraren kan tillhandagå domkapitlet med sin sakkunskap och göra sitt inflytande gällande utan att vara ledamot men att tillkomsten av ytterligare en pastoratsvald lekman skulle betyda en synnerligen värdefull förstärkning av domkapitlet från skilda synpunkter.

Slutligen bör anmärkas, att *Uppsala* och *Västerås domkapitel* även i fråga om ändringarna i DkL yrkar, att kyrkomötet skall lämnas tillfälle att ta ställning före riksdagen.

Departementschefen

Det svenska skolväsendet har vuxit fram i nära anknytning till kyrkan och har i äldre tider helt naturligt betraktats som en kyrklig angelägenhet. Ett uttryck för detta betraktelsesätt är det nu aktuella stadgandet i 24 kap. 3 § KL, enligt vilket det åligger biskoparna bland annat att ha uppsikt över gymnasier och skolor och att »se på lektorer och skolmästare, med vad flit, åhåga och nytta de sina ämbeten förrätta». Som jag tidigare framhållit torde biskopens befattning med läroverken numera i praxis vara begränsad till de — huvudsakligen formella och representativa — åligganden som följer av att biskopen enligt läroverksstadgan är eforus över läroverken inom stiftet; och beträffande senare tillkomna skolformer såsom högre kommunala skolor, högre tekniska läroverk, handelsgymnasier och yrkesskolor lär någon uppsikt från biskopens sida ej alls förekomma. Vad folkskoleväsendet beträffar finns visserligen i folkskolestadgan inskrivet ett åläggande för biskopen och domkapitlet att ha sorgfällig uppsikt över anstalterna för folkundervisning, men tyngdpunkten har här kommit att ligga på domkapitlets verksamhet. Domkapitlet har i princip alltjämt ställningen som en den lokala skolstyrelsen överordnad instans, en mellaninstans på skolans område, och som preses i domkapitlet har biskopen att ta befattning med åtskilliga folkskoleärenden. I övrigt torde emellertid — som jag också tidigare nämnt — biskopens uppsikt över folkskolorna numera sakna praktisk betydelse. De besök i folkskolor som biskoparna brukar göra i samband med sina visitationer i församlingarna innebär knappast någon uppsikt över skolorna. Det kan anmärkas, att biskopsvisitation i en församling som regel torde återkomma med omkring tio års mellanrum och att tidsintervallen ibland torde ha uppgått till mer än tjugo år.

Förhållandena i organisatoriskt hänseende mellan kyrka och skola är, sådana de nu föreligger, resultatet av en lång utveckling, vilken på senare tid alltmer lett bort från uppfattningen om skolväsendet som en kyrklig angelägenhet. Som en slutpunkt på denna utveckling kan man betrakta de vid förra årets riksdag fattade besluten om en skolstyrelserreform. Enligt den nya skolstyrelselagen skall det obligatoriska skolväsendet ankomma på de borgerliga kommunerna. Domkapitlens ställning som skolmyndighet skall upphöra, och som regionala statsmyndigheter på skolans område skall i stället inrättas särskilda länskolnämnder. Vidare skall bland annat eforusinstitutionen avskaffas.

Skolstyrelserformen medför, att ett stort antal författningar på skolväsendets område måste omarbetas. I huvudsak är dessa författningar av administrativ natur. Enligt den föreliggande departementspromemorian anses emellertid den nya ordningen också böra föranleda vissa följdänd-

ringar i kyrklig lagstiftning. Sålunda föreslås till en början, att 24 kap. 3 § KL helt skall upphävas och att så skall ske även med den i 13 § 1 mom. andra stycket DkL intagna hänvisningen att om domkapitels befattning med undervisningsväsendet är särskilt stadgat.

Det stora flertalet remissinstanser har godtagit tanken att det icke skulle låta sig väl förena med den nya ordningen att ha kvar de ifrågavarande bestämmelserna. Särskilt från de kyrkliga myndigheternas sida har man emellertid icke velat nöja sig med vad i promemorian uttalats om att biskopar och domkapitel — även efter reformens genomförande — torde komma att behålla ett intresse för skolornas verksamhet och att förutsättningar här bör föreligga för ett samarbete med skolmyndigheterna. Gemensamt för flertalet kyrkliga myndigheter kan sägas vara, att de önskar en viss reglering i lag av biskopens och domkapitlets förhållande till skolan och dess elever. Man vill sålunda ha en uttrycklig bestämmelse om biskops (domkapitlets) skyldighet att vaka över (befrämja) barns och ungdoms kristna fostran. Vad som tilldragit sig särskilt stort intresse från kyrkligt håll är frågan om biskoparnas skolbesök och skolgudstjänster i samband med visitationer. Den kontakt mellan kyrka och skola, som visitationerna brukar innebära, vill man ha tryggad genom ett lagstadgande.

För egen del är jag medveten om att det i någon mån kan synas tveksamt, om bestämmelserna i 24 kap. 3 § KL nu bör upphävas. Lagrummets ordalydelse är ålderdomlig och dess innehåll har redan i väsentliga delar förlorat sin tillämplighet. Även om lagrummet får kvarstå oförändrat, måste det som sker genom skolstyrelsereformen komma att påverka bestämmelsernas tolkning. Bestämmelsernas innebörd skulle emellertid uppenbarligen komma att framstå som oklar. Paragrafens ordalydelse leder otvivelaktigt närmast tanken till att biskoparna skulle vara ett slags uppsiktsmyndigheter för »gymnasier och skolor». Så skall dock ej bli fallet; därom torde full enighet råda. Onekligen är det av intresse att undanröja en dylik oklarhet. De från kyrkligt håll framförda önskemålen om en reglering i lag av biskops och domkapitels åliggande att främja barns kristna fostran skulle kunna tillgodoses, även om 24 kap. 3 § KL helt upphäves. Som Linköpings domkapitel framhållit skulle detta kunna ske genom ett tillägg till bestämmelserna i 13 § 1 mom. första stycket DkL. Från svenska kyrkans synpunkter är främjandet av barnens kristna fostran självfallet en angelägen uppgift, och de kyrkliga myndigheterna kommer därför oavsett skolstyrelsereformen att ha kvar ett intresse för skolornas verksamhet. När nu domkapitlets ställning som skolmyndighet skall upphöra och till följd därav den i 13 § 1 mom. andra stycket DkL inskrivna hänvisningen till särskilda bestämmelser om domkapitels befattning med undervisningsväsendet bör upphävas, är det enligt min mening befogat att i stället i samma moments första stycke ge uttryck åt principen om domkapitlets — och därmed även biskopens — skyldighet att främja barnens kristna fostran. Däremot kan

jag icke finna det befogat att i kyrkolag särskilt reglera en sådan fråga som den om biskopens kontakt med skolorna och deras elever i samband med visitationer i församlingarna. Enligt 8 § andra stycket 1956 års skolstyrelselag bör skolstyrelsen samarbeta med myndigheter och andra, vilkas verksamhet berör styrelsens. Samarbetet mellan kyrkans myndigheter och skolmyndigheterna bör — likaväl som skolans samarbete med andra samhällseliga eller enskilda organ för ideell verksamhet — grundas på ömsesidigt förtroende och ömsesidig hänsyn. Några författningsbestämmelser med närmare direktiv om samarbetets former anser jag överhuvudtaget icke erforderliga. Jag vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att skolförfattningarna givetvis bör vara utformade så att de bereder lämpliga möjligheter till kontakter mellan skolan och samhället i övrigt — i fråga om kyrkan exempelvis just i samband med biskoparnas visitationsbesök.

De överväganden jag nu redovisat leder mig alltså till att förorda, att 24 kap. 3 § KL och 13 § 1 mom. andra stycket DkL skall upphävas samt att i nämnda moments första stycke skall göras ett tillägg om domkapitels åliggande att främja barnens kristna fostran.

Jag övergår här efter till frågan om ändring i domkapitlens sammansättning.

Enligt 2 § 1 mom. DkL består ett domkapitel som regel av sex ledamöter: två självskrivna, två valda och två av Kungl. Maj:t förordnade. De självskrivna är biskopen, som är preses, och domprosten, som är vice preses. Till den andra gruppen ledamöter hör en av stiftets präster vald präst och en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet. Den tredje gruppen utgöres av dels en i allmänna värv förfaren lekman, dels en ledamot, som äger särskild sakkunskap på folkundervisningens område; båda utses av Kungl. Maj:t efter förslag av domkapitlet. Vid handläggning av disciplinmål inträder dessutom stiftssekreteraren som ledamot. I Uppsala domkapitel och Lunds domkapitel ingår slutligen — utom de nu nämnda — två av vederbörande teologiska fakultet inom sig valda professorer.

I departementspromemorian har gjorts gällande att det — även om domkapitlen kommer att ha kvar ett intresse för skolornas verksamhet — knappast torde vara befogat att efter skolärendenas överförande till andra myndigheter bibehålla föreskriften att en ledamot i domkapitel skall äga särskild sakkunskap på folkundervisningens område. I stället föreslås såsom den lämpligaste och närmast till hands liggande lösningen att beträffande båda de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna uppställas kravet att de skall vara i allmänna värv förfarna lekmän. Mot detta förslag har kritik riktats från åtskilliga håll. Kritiken är emellertid i hög grad splittrad. En mindre grupp, däribland kammarkollegiet, vill ha kvar den skolsakkunnige ledamoten. Ett flertal domkapitel önskar däremot, att stiftssekreteraren skall inträda som ordinarie ledamot i stället för den skolsakkunnige. Några

domkapitel och ett par andra remissinstanser förordar, att antalet pastorstalsvalda lekmän ökas till två. Även andra sårmeningar finns representerade.

Liksom det övervägande antalet remissinstanser ansluter jag mig till den i promemorian uttalade uppfattningen att det ej finns anledning bibehålla föreskriften om att en av ledamöterna i domkapitel skall vara skol-sakkunnig. Enligt min mening är det emellertid — såsom också framhållits i promemorian — önskvårt att i detta sammanhang undvika något mera kännbart ingrepp i kapitlens organisation. Att röra vid själva grunderna för kapitlens sammansättning bör alltså icke komma i fråga. Tanken att utöka antalet självskrivna ledamöter till tre genom att göra stiftssekreteraren till ordinarie ledamot möter enligt min mening starka betänkligheter. Jag är visserligen väl medveten om de viktiga uppgifter som stiftssekreteraren har att fylla i domkapitlets arbete och om det betydande ansvar som vilar på honom. Huruvida stiftssekreteraren därvid har ställning som ledamot eller ej torde emellertid vara en fråga, som från saklig synpunkt är av mindre vikt. Genom sin yttrande- och reservationsrätt kan han alltid göra sina synpunkter gällande. Om stiftssekreteraren gjordes till ordinarie ledamot, skulle detta betyda att av domkapitlets i normalfallen sex ledamöter hälften skulle vara självskrivna — däribland biskopen med sin utslagsröst. En sådan ordning kan jag icke finna lämplig. Mindre betänkligheter skulle det väl i och för sig möta att utöka antalet pastorstalsvalda ledamöter till två. Även detta skulle emellertid enligt min mening innebära en obefogad rubbning av grunderna för domkapitlens sammansättning. Jag ansluter mig alltså till promemorian även på den punkten att jag anser, att två ledamöter i domkapitlet fortfarande bör förordnas av Kungl. Maj:t. Dessa ledamöter bör, såsom föreslås i promemorian, båda vara i allmänna värv förfarna lekmän. Till de skäl härför som anförts i promemorian vill jag lägga följande. Vid förordnande av ledamöter i domkapitel har Kungl. Maj:t självfallet att iakttaga, att till ledamöter utses endast sådana personer som representerar kunskaper och erfarenheter av betydelse för domkapitlets verksamhet. Om kravet på särskild sakkunskap på skolväsendets område ersättes med kravet på förfarenhet i allmänna värv, innebär detta att Kungl. Maj:t får friare händer att — med hänsyn tagen till den sakkunskap på olika områden som redan är företrädd i domkapitlet — tillföra domkapitlet en person med just de praktiska kunskaper och erfarenheter som i det särskilda fallet kan behövas. Göteborgs domkapitel har i sitt remissyttrande angivit belysande exempel på vilka slag av personer det här kan gälla. Där nämnes sålunda bland annat en erfaren jurist, en person med särskild sakkunskap på kyrkomusikens område, inom den kyrkligt kommunala förvaltningen, beträffande kyrkobyggnadsfrågor etc. Det från ett par håll framförda önskemålet om en ledamot, som äger särskild förtrogenhet med kultur och bildning, skulle också kunna tillgodoses. Enligt

min mening bör denna ökade valfrihet endast vara till förmån för domkapitlens rekrytering.

Jag förordar slutligen även promemorians förslag att det genom en övergångsbestämmelse ordnas så, att den som vid den ifrågavarande lagändringens ikraftträdande är av Kungl. Maj:t förordnad till ledamot eller suppleant i domkapitel skall kunna fortsätta med sitt uppdrag, även om han icke uppfyller de nya kompetenskraven. Såsom i promemorian anförts kan detta väntas få praktisk betydelse endast beträffande skolsakkunnig, som är präst.

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1958, samtidigt med att skolstyrelsereformen genomföres.

I enlighet med det anförda har inom ecklesiastikdepartementet upprättats bifogade förslag¹ till

- 1) *lag om upphävande av 24 kap. 3 § kyrkolagen* samt
- 2) *lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 13 § 1 mom. lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
E. Erlandsson

¹ Förslagen, som här uteslutits, är, fränsett en redaktionell jämkning i det under 2) angivna förslaget, likalydande med de vid propositionen fogade förslagen.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 14 februari 1957.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden WALIN,
SJÖWALL,
HAGBERGH,
regeringsrådet KLACKENBERG.

Enligt lagrådet den 31 januari 1957 tillhandakommet utdrag av protokoll över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 januari 1957, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om upphävande av 24 kap. 3 § kyrkolagen samt
- 2) lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 13 § 1 mom. lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av byråchefen för lagärenden i ecklesiastikdepartementet I. Ulveson.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Torsten Johansson

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1957.

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, PERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LINDHOLM, NÄSGÅRD, KLING.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, lagrådets den 14 februari 1957 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 25 januari 1957 remitterade förslagen till

- 1) lag om upphävande av 24 kap. 3 § kyrkolagen samt
- 2) lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 13 § 1 mom.. lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel.

Föredraganden hemställer, att lagförslagen, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Torsten Almeson